

**Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

МАТЕРІАЛИ

**звітної наукової конференції
викладачів, докторантів, аспірантів
університету за 2024 рік
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
24–28 березня 2025 року**

**м. Івано-Франківськ
2025**

*Рекомендовано до видання вченою радою
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,
протокол № 4 від «25» квітня 2024 р.*

Редакційна рада: Цепенда І.Є. – голова, ректор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», доктор політичних наук, професор; Якубів В.М. – перший проректор, доктор економічних наук, професор; Благун І.С. – доктор економічних наук, професор; Микитин Ю.І. – кандидат юридичних наук, доцент; Великочий В.С. – доктор історичних наук, професор; Федорак В.В. – кандидат історичних наук, доцент; Гасюк І.М. – доктор фізико-математичних наук, професор; Голод Р.Б. – доктор філологічних наук, професор; Заграй Л.Д. – доктор психологічних наук, професор; Кондур О.С. – доктор педагогічних наук, професор; Гурак І.Ф. – кандидат історичних наук, доцент; П'ятничук І.Д. – кандидат економічних наук, доцент; Пилипів В.М. – доктор фізико-математичних наук, професор; Плекан Ю.В. – кандидат історичних наук, доцент; Случик В.М. – кандидат біологічних наук, доцент; Яців Я.М. – кандидат педагогічних наук, доцент; Яцків Н.Я. – кандидат філологічних наук, професор.

Адреса редакційної ради:
76018, Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Тел. (0342) 59–60–51

Матеріали звітної наукової вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2024 рік Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 24–28 березня 2025 р., м. Івано-Франківськ. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2025. 464 с.

Видання містить результати наукових досліджень із проблем математики, фізики, хімії, біології, екології, лісівництва, агрохімії, економіки, історії, філософії, політології, релігієзнавства, культурології, соціології, психології, філології, педагогіки, мистецтвознавства, туризму, фізичного виховання і спорту.

Дослідження виконані в наукових лабораторіях та на кафедрах університету.

УДК 378.4(477.86)ПНУ(082)

ПРАВ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ...	202
<i>Лесів Андрій Володимирович. ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕРЕВАЖНОГО ПРАВА КУПІВЛІ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....</i>	204
<i>Логвінова Марія Володимирівна. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ СІМЕЙНИХ СПРАВ: АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ТА ТЕНДЕНЦІЙ 2024 РОКУ.....</i>	206
<i>Медвідь Володимир Ярославович. ДЕПЕНАЛІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: ПОНЯТТЯ ТА ЗВ'ЯЗКИ З СУМІЖНИМИ КАТЕГОРІЯМИ.....</i>	208
<i>Мироненко Ігор Віталійович. КОЛІЗІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ НЕДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ З ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ.....</i>	210
<i>Мороз Галина Василівна. ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІ ТА ПРИВАТНОПРАВОВІ ЗАСАДИ В РЕГУЛЮВАННІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН.....</i>	212
<i>Озарко Назарій-Ростислав Любомирович. ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВИЙ СТАТУС ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В СФЕРІ ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ.....</i>	213
<i>Олійник Оксана Степанівна. УНІВЕРСАЛЬНІСТЬ ПРИНЦИПІВ РИМСЬКОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА.....</i>	215
<i>Парута Юлія Іванівна. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХУВАННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД.....</i>	217
<i>Петечел Надія Михайлівна. ЕЛЕМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПНОСТІ ПРАВОСУДДЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....</i>	219
<i>Петровська Ірина. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН.....</i>	221
<i>Розвадовський Володимир Іванович. ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....</i>	223
<i>Стефанишин Наталія Михайлівна. ЗДІЙСНЕННЯ (РЕАЛІЗАЦІЯ) МАЙНОВИХ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА І ОБ'ЄКТИ СУМІЖНИХ ПРАВ.....</i>	226
<i>Схаб-Бучинська Тетяна Ярославівна. ЕКВАЙРИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА ВИКЛИКИ.....</i>	228
<i>Федорончук Андрій Володимирович. ЗНАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ У ПЕРЕМО-ВИНАХ ПРО ЗАВЕРШЕННЯ ВІЙНИ.....</i>	230
<i>Яремак Зоряна Василівна. КОМПЕНСАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ВІДШКОДУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ РФ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ....</i>	233

СЕКЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК

<i>Басараб Наталія Ярославівна. МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ ЦИФРОВОЇ ТРАНС-ФОРМАЦІЇ САМООСВІТИ ПЕДАГОГА.....</i>	235
<i>Близнюк Тетяна Олександрівна. ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕО ТА МУЛЬТИМЕДІА В НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: АДАПТАЦІЯ МЕТОДИК ДЛЯ ЦИФРОВОГО ПОКОЛІННЯ.....</i>	237
<i>Борис Уляна Зіновіївна. ВИСВІТЛЕННЯ ПРОБЛЕМ ПОЧАТКОВОЇ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ НА СТОРІНКАХ ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ «НАРОДНА ШКОЛА».....</i>	238
<i>Гресько Василь Васильович. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ КЕЙСІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА У ЗВО УКРАЇНИ (КІНЕЦЬ ХХ ст. – ПОЧАТОК ХХІ ст.).....</i>	241
<i>Деренюк Мар'яна Петрівна. РОЗВИТОК ФОРМАЛЬНОЇ ТА НЕФОРМАЛЬНОЇ МЕДІА-ОСВІТИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩІ (ПЕРША ЧВЕРТЬ ХХІ ст.).....</i>	243

- М. В. Домашенко та ін. Харків : Право. 2008. 224 с.
2. Цивільний кодекс України від 16.01. 2003 № 435 – IV. *Відомості Верховної ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 10.04.2025).
 3. Олійник О.С. Особливості реалізації принципів добросовісності, розумності та справедливості в римському приватному праві. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України* : збірник наукових статей. Випуск 48. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2018. С. 224-235. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/issue/view/115/57>.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХУВАННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Парута Юлія Іванівна,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права

Розглядаючи питання правового регулювання страхування слід вказати на той факт, що на сьогодні ми маємо уже третій варіант спеціалізованого закону у сфері страхування. Відтак перший ЗУ «Про страхування» був прийнятий 7 березня 1996 року, і безумовно, на той час це було важливим кроком у формуванні національного страхового ринку. Однак, з часом виявилися певні недоліки цього законодавчого акту, які стримували розвиток страхової галузі (обмеженість видів страхування, недостатній нагляд та регулювання, недосконалість у захисті прав споживачів тощо). Ці недоліки зумовили необхідність реформування страхового законодавства, що призвело до прийняття нової редакції ЗУ «Про страхування» 4 жовтня 2001 року. Зміни у новій редакції ЗУ «Про страхування» були спрямовані на покращення регулювання страхового ринку, зміцнення фінансової стійкості страховиків і підвищення рівня захисту прав страхувальників. Та все ж і цей закон з часом виявився непридатним до якісного правового регулювання відносин страхування, а одним із аргументів на користь зміни законодавства у цій сфері стала його невідповідність Директиві Європейського Парламенту і Ради 2009/138/ЄС від 25 листопада 2009 року про започаткування та ведення діяльності у сфері страхування та перестрахування Solvency II [1].

Початком нового етапу в формуванні національного законодавства у сфері страхування можна сміливо назвати прийняття 18 листопада 2021 року ЗУ «Про страхування», який було введено в дію 01 січня 2024 року. Такий відкладений вступ у дію пояснюється необхідністю адаптації учасників ринку до нових вимог, розробки підзаконної нормативної бази, а також складністю і масштабом регуляторних змін, які охопив цей Закон.

А зараз перейдемо до аналізу основних змін у сфері страхування, які були зумовлені прийняттям ЗУ «Про страхування» 18 листопада 2021 року.

Одним із найбільш обговорюваних питань стала заміна понад 50 видів страхування на 23 класи страхування. Її суть полягає в переході від громіздкої та застарілої

системи класифікації страхових продуктів до більш уніфікованого підходу, який заснований на міжнародних стандартах. Запровадження системи класів страхування в Україні є частиною гармонізації українського законодавства з правом Європейського Союзу, а саме з положеннями Директиви 2009/138/ЄС (Solvency II), яка передбачає аналогічний поділ страхових продуктів за класами.

Відбулося скорочення переліку випадків обов'язкового страхування. Раніше законодавство передбачало широке коло видів страхування, що формально визнавались обов'язковими, але на практиці не реалізовувалось ефективно. Закон чітко розмежовує обов'язкове і добровільне страхування, встановлюючи єдині правила для кожного з видів. Закон значно скоротив перелік обов'язкових видів страхування, водночас було введено нові обов'язкові види, пов'язані з перевезенням небезпечних вантажів, діяльністю об'єктів підвищеної небезпеки та аваріями, що між іншим, відповідає європейській практиці «green insurance» [2].

Закон встановлює оновлені вимоги до платоспроможності страховиків через запровадження розрахунків капіталу за базовим або спрощеним підходом залежно від обсягів діяльності компанії. Фіксовані суми статутного капіталу, які раніше становили 10 млн євро для компаній зі страхування життя та 1 млн євро для інших, тепер замінені на гнучкіші величини. За базовим підходом мінімальний капітал становить 48 млн грн для страховиків, що займаються страхуванням життя, транспорту та кредитних ризиків, і 32 млн грн – для інших видів страхування. Зазначені суми переглядаються Національним банком України кожні п'ять років відповідно до змін ринку.

Аналізованим нормативно-правовим актом посилено організаційні вимоги до страховиків, зокрема встановлено обов'язкове оприлюднення структури власності та погодження з НБУ істотної участі інвесторів із перевіркою їхньої репутації та фінансового стану. Закон вимагає погодження НБУ призначення керівників та ключових осіб у страховій компанії з урахуванням їхньої компетентності та ділової репутації. Закон також детально визначає функціональну структуру системи управління, зокрема функції з управління ризиками, комплаєнсу, актуарної діяльності та внутрішнього аудиту. Діяльність страхових посередників тепер жорстко регламентована: передбачено вимоги до кваліфікації, відповідальності, обов'язок розкривати інформацію клієнтам і мати спеціальні рахунки для операцій із коштами клієнтів.

Вперше на законодавчому рівні визначено перелік наглядових заходів НБУ, які можуть застосовуватись для виявлення, попередження та усунення ризиків для платоспроможності страховиків. До таких заходів належать інспекційні перевірки, коригувальні рекомендації, заходи раннього втручання та примусові заходи впливу, включаючи анулювання ліцензії чи ліквідацію компанії. Закон встановлює чіткий порядок і умови застосування кожного з цих інструментів. Якщо страховик самостійно виявляє ризики під час своєї діяльності або внутрішнього аудиту, він зобов'язаний повідомити НБУ та розробити план фінансування або відновлення, який підлягає погодженню та контролю з боку Регулятора [3].

Аналіз правового регулювання страхування не буде повним якщо не звернути увагу на підзаконні нормативно-правові акти у цій сфері. Так, серед основних можна назвати: Положення про характеристики та класифікаційні ознаки класів страхування, особливості здійснення діяльності зі страхування та укладання договорів за класами страхування, затверджене постановою Правління НБУ від 25 грудня 2023 року №182 та Положення про вимоги до системи управління страховика, затвердже-

не постановою Правління НБУ від 27 грудня 2023 року №194 та ін. Однак, це далеко не всі підзаконні нормативно-правові акти, їх число досить значне, а з детальним переліком можна ознайомитися на сайті НБУ у розділі «Страховання» [4].

У контексті проведеного аналізу нормативно-правового регулювання страхування можна зробити висновок, що реформа страхового ринку України започаткувала якісно новий етап розвитку у сфері страхування. Запровадження класів страхування, зменшення розміру статутного капіталу страховика, запровадження ризик-орієнтованого нагляду, посилення вимог до платоспроможності, корпоративного управління та прозорості структури власності страховиків свідчать про наближення до стандартів Європейського Союзу, зокрема вимог Директиви Solvency II. Усе це свідчить про удосконалення законодавства у цій сфері та створення передумов для подальшої гармонізації українського законодавства з правом ЄС.

Список використаних джерел

1. Директива Європейського Парламенту і Ради 2009/138/ЄС від 25 листопада 2009 року про започаткування та ведення діяльності у сфері страхування та перестраховування URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_039-09#Text.
2. Paul Spittau Ukraine Moves Closer to EU Standards with New Insurance Laws. 28 June. URL: <https://greco.services/ukraine-moves-closer-to-eu-standards-with-new-insurance-laws/>.
3. Юрій Колос, Яна Гембаровська Новий Закон про страхування: ключові зміни 10/04/ 2024. EBA European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/novyj-zakon-pro-strahuvannya-klyuchovi-zminy/>.
4. Національний банк України. Нагляд. Регулювання ринку небанківських фінансових послуг. Страхування. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/regulation-nonbank-fs-market/insurance>.

ЕЛЕМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПНОСТІ ПРАВОСУДДЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Петечел Надія Михайлівна,

кандидатка юридичних наук,

старша викладачка кафедри судочинства

Однією із умов ефективного функціонування судової влади – є її доступність. Стандарти доступності судової влади передбачені у статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [1], рішеннях Європейського суду з прав людини та рекомендаціях Комітету Міністрів Ради Європи. Конституція України передбачає основу становлення доступності правосуддя, закріпивши, що звернення до суду для захисту прав і свобод людини та громадянина гарантується безпосередньо на підставі Основного Закону (ст. 8), а юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, які виникають у державі (ст. 124) [2].